

Anden generation af Schengeninformationssystemet – vejledning i udøvelse af retten til aktindsigt

Sammenfatning

Personer, om hvilke der indsamles, opbevares eller på anden måde behandles oplysninger i anden generation af Schengeninformationssystemet (herefter benævnt "SIS II"), har ret til aktindsigt, rettelse af ukorrekte oplysninger og sletning af ulovligt lagrede oplysninger¹. Denne vejledning beskriver de nærmere regler for udøvelse af disse rettigheder.

I. Introduktion til anden generation af Schengeninformationssystemet (SIS II)

SIS II er et stort IT-system, der er etableret som en foranstaltning til kompensation for afskaffelsen af den interne grænsekontrol. Det har til formål at sikre et højt sikkerhedsniveau inden for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed i Den Europæiske Union, herunder opretholdelse af den offentlige sikkerhed og den offentlige orden samt beskyttelse af sikkerheden på medlemsstaternes område. SIS II er gennemført i alle EU's medlemsstater bortset fra Cypern, Kroatien og Irland² og i fire associerede stater: Island, Norge, Schweiz og Liechtenstein.

SIS II er et informationssystem, der giver de nationale retshåndhævelsesmyndigheder og retslige og administrative myndigheder mulighed for at udføre bestemte opgaver ved at dele relevante oplysninger. EU-agenturerne Europol og Eurojust har ligeledes begrænsede adgangsrettigheder til dette system.

Kategorier af oplysninger, der behandles

SIS II centraliserer to brede kategorier af oplysninger i form af indberetninger, for det første om *personer* – der enten begæres anholdt, er savnede, eftersøges for at yde bistand i forbindelse med retsforfølgning, eftersøges med henblik på diskret eller målrettet kontrol eller er tredjelandstatsborgere, der nægtes indrejse eller ophold i Schengenområdet, og for det andet om *genstande* – såsom køretøjer, rejsedokumenter eller kreditkort, der skal beslaglægges eller anvendes som bevismateriale i straffesager eller til diskret eller målrettet kontrol.

Retsgrundlag

Afhængigt af den pågældende type indberetning er SIS II reguleret enten ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1987/2006 af 20. december 2006 om oprettelse, drift og brug af anden generation af Schengen-informationssystemet vedrørende indberetningsprocedurer, der henhører under afsnit IV i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab – tidligere første søjle (herefter benævnt "SIS II-forordningen"), eller ved Rådets afgørelse 2007/533/RIA af 12. juni 2007 om oprettelse, drift og brug af anden generation af Schengeninformationssystemet vedrørende indberetningsprocedurer, der henhører under afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union – tidligere tredje søjle (herefter benævnt "SIS II-afgørelsen").

¹ Rettighederne tildeles i henhold til artikel 41 i forordning (EF) nr. 1987/2006 af 20. december 2006 om oprettelse, drift og brug af anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II) og artikel 58 i Rådets afgørelse 2007/533/RIA af 12. juni 2007 om oprettelse, drift og brug af anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II).

² Oplysninger dateret juli 2015. Bulgarien og Rumænien anvender SIS, man har stadig interne grænser. Det Forenede Kongerige har adgang til SIS, dog ikke til indberetninger med henblik på nægtelse af adgang til Schengenområdet.

Kategorier af personoplysninger, der behandles

Når indberetninger vedrører en person, skal oplysningerne altid omfatte det fulde navn og eventuelle kaldenavne, køn, en henvisning til den afgørelse, der ligger til grund for indberetningen, og hvilke foranstaltninger der skal træffes. Indberetningen kan desuden indeholde eventuelt foreliggende oplysninger såsom særlige objektive, uforanderlige fysiske kendetegn, fødselssted og -dato, fotografier, fingeraftryk, nationalitet(er), om vedkommende er bevæbnet eller voldelig eller er flygtet, grunden til indberetningen, den myndighed, der udsteder indberetningen, og links til andre indberetninger, der er udstedt i SIS II i overensstemmelse med artikel 37 i SIS II-forordningen eller artikel 52 i SIS II-afgørelsen.

Systemets opbygning

SIS II består af (1) et centralt system ("det centrale SIS II"), (2) et nationalt system ("N.SIS II") i hver medlemsstat, der kommunikerer med det centrale SIS II, og (3) en kommunikationsinfrastruktur mellem det centrale system og de nationale systemer. Denne infrastruktur tilvejebringer et krypteret virtuelt netværk, der er forbeholdt SIS II-data og dataudveksling mellem de myndigheder, der er ansvarlige for udveksling af alle supplerende oplysninger (Sirenekontorer)³.

II. Rettigheder for personer, hvis data behandles i SIS II

I overensstemmelse med principperne for databeskyttelse har alle personer, hvis data behandles i SIS II, i henhold til SIS II-forordningen og SIS II-afgørelsen⁴ særlige rettigheder, som analyseres i det følgende. Alle, der ønsker at udøve nogle af disse rettigheder, kan anmode herom hos de kompetente myndigheder i en hvilken som helst stat, der anvender SIS II. Dette er muligt, fordi alle nationale databaser (N.SIS II) er identiske med databasen i det centrale system⁵. Disse rettigheder kan derfor udøves i ethvert land, der anvender SIS II, uanset hvilken medlemsstat, der har udstedt indberetningen.

Når en person udøver sin ret til aktindsigt, rettelse af ukorrekte data og sletning af ulovligt lagrede data, har de kompetente myndigheder pligt til at svare inden for en stram tidsfrist. Den pågældende person skal således informeres snarest muligt og under ingen omstændigheder senere end 60 dage fra den dato, hvor vedkommende anmoder om aktindsigt, eller tidligere, hvis der er fastsat en kortere frist i den nationale lovgivning⁶. Ligeledes skal den pågældende person informeres snarest muligt og under ingen omstændigheder senere end tre måneder fra den dato, hvor vedkommende ansøger om rettelse eller sletning af oplysninger, om udfaldet af udøvelsen af denne ret til rettelse eller sletning, eller tidligere, hvis der er fastsat en kortere frist i national lovgivning⁷.

³ SIS II-data indlæses, ajourføres, slettes og søges via de forskellige nationale systemer. Det centrale system, der udfører teknisk tilsyn og forvaltning, ligger i Strasbourg (Frankrig). Det stiller de nødvendige tjenester til rådighed til indlæsning og behandling af SIS II-data. Et centralt backupsystem sikrer alle funktioner i det overordnede centrale system i tilfælde af systemsvigt. Dette backupsystem er beliggende nær Salzburg (Østrig). Hver medlemsstat er ansvarlig for at oprette, drive og vedligeholde sit eget nationale system og for dets tilslutning til det centrale system. Den udpeger en myndighed, det nationale SIS II-kontor (N.SIS II-kontor), som har det overordnede ansvar for det nationale SIS II-projekt. Denne myndighed er ansvarlig for at sikre en smidig drift af det nationale system samt dets sikkerhed.

⁴ Se navnlig artikel 41 i SIS II-forordningen og artikel 58 i SIS II-afgørelsen.

⁵ Se artikel 4, stk. 1, litra b), i SIS II-forordningen og -afgørelsen.

⁶ Se artikel 41, stk. 6, i SIS II-forordningen og artikel 58, stk. 6, i SIS II-afgørelsen.

⁷ Se artikel 41, stk. 7, i SIS II-forordningen og artikel 58, stk. 7, i SIS II-afgørelsen

Ret til aktindsigt

Retten til aktindsigt giver alle, der anmoder herom, mulighed for at få indsigt i de personoplysninger, der er lagret om vedkommende i en datafil, som omhandlet i den nationale lovgivning. Dette grundlæggende princip for databeskyttelse giver registrerede personer mulighed for at kontrollere personoplysninger, der opbevares af tredjemand. Denne rettighed er udtrykkelig fastlagt i artikel 41 i SIS II-forordningen og artikel 58 i SIS II-afgørelsen.

Retten til aktindsigt udøves i overensstemmelse med lovgivningen i den medlemsstat, hvor anmodningen indgives. Procedurene er forskellige fra land til land, hvilket ligeledes gælder reglerne for udlevering af oplysninger til ansøgeren. Når en medlemsstat modtager en ansøgning om indsigt i en indberetning, som den ikke selv har udstedt, skal denne stat give det udstedende land mulighed for at tilkendegive sin holdning med hensyn til den eventuelle udlevering af oplysningerne til ansøgeren⁸. Den registrerede nægtes indsigt i oplysningerne, hvis dette er uomgængeligt nødvendigt af hensyn til varetagelsen af en lovbestemt opgave i forbindelse med indberetningen eller af hensyn til beskyttelsen af andre personers rettigheder og frihedsrettigheder.

Der er på nuværende tidspunkt to typer af systemer, der er bestemmende for udøvelsen af retten til indsigt i oplysninger, der behandles af de retshåndhævende myndigheder, og dermed også SIS-data: I nogle medlemsstater er retten til aktindsigt direkte, i andre indirekte.

Ved **direkte aktindsigt** anmoder den pågældende om aktindsigt direkte hos de myndigheder, der behandler oplysningerne (politi, gendarmeri, toldmyndigheder osv.). Hvis det er tilladt i henhold til den nationale lovgivning, kan ansøgeren få tilsendt oplysningerne om sig selv.

Ved **indirekte** aktindsigt indgiver personen anmodningen om aktindsigt til den nationale databeskyttelsesmyndighed i den stat, hvor anmodningen indgives. Databeskyttelsesmyndigheden foretager de nødvendige undersøgelser til at behandle anmodningen og sender svar til anmoderen.

Ret til at få rettet og slettet oplysninger

Retten til aktindsigt suppleres af retten til at få rettet oplysninger, når de er faktisk ukorrekte eller ufuldstændige, og til at få dem slettet, hvis de er lagret ulovligt (artikel 41, stk. 5, i SIS II-forordningen og artikel 58, stk. 5, i SIS II-afgørelsen).

I henhold til Schengenretsgrundlaget må kun den stat, der udsteder en indberetning i SIS II, ændre eller slette den (se artikel 34, stk. 2, i SIS II-forordningen og artikel 49, stk. 2, i SIS II-afgørelsen). Hvis anmodningen indgives i en medlemsstat, der ikke selv har udstedt indberetningen, behandler de kompetente myndigheder i de pågældende medlemsstater sagen i fællesskab ved at udveksle oplysninger og foretage de nødvendige undersøgelser. Ansøgeren skal angive en begrundelse for anmodningen om at rette eller slette oplysningerne og samle alle relevante oplysninger, der underbygger den.

Klagemuligheder: Ret til at klage til databeskyttelsesmyndigheden eller indlede en retssag

Artikel 43 i SIS II-forordningen og artikel 59 af SIS II-afgørelsen indeholder bestemmelser om klagemuligheder for personer, hvis anmodning ikke efterkommes. Enhver person kan i en hvilken som helst medlemsstat indbringe et søgsmål for den domstol eller myndighed, der er

⁸ Se artikel 41, stk. 3, i SIS II-forordningen og artikel 58, stk. 3, i SIS II-afgørelsen.

kompetent ifølge den pågældende stats lovgivning, med påstand om aktindsigt, rettelse eller sletning af oplysninger, eller om skadeserstatning i forbindelse med en indberetning, som vedkommende er omfattet af.

Hvis der er tale om en klage med et grænseoverskridende element, bør de nationale databeskyttelsesmyndigheder samarbejde for at sikre de registreredes rettigheder.